

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri Societatis Jesu Brevis Vitæ Historia
cum ejusdem Concordia Quietis & Laboris in Oratione,
Expositione in Psalmum Miserere, Considerationibus de
Inferno, Expositione Cantici ...**

Massei, Giuseppe

AUGUSTÆ Vindel. & DILINGÆ, 1707

VD18 12383155

Versvs XVII. Quoniam si voluisses Sacrificium dedissem utique; holocaustis
non delectaberis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47773)

Myfteriorum (etsi in fundo reconditorum) quàm verborum feraci.

VERSUS XVII.

*Quoniam si voluisses Sacrificium dedissem utique ;
holocaustis non delectaberis.*

Considera, in præsentis versu non aliud spectasse Davidem, quàm ut redderet rationem, ob quam in præcedentibus tanta firmitate decreverit, ad respondendum DEI beneficijs, operam dare potius juvando Proximo, & DEO laudando, quàm Sacrificia illi numero plurima offerere, qualia ipse, tot armentis abundans, offerre facillè poterat, & libens etiam volensque obrulisset, modò scivisset, ita DEUM velle. Causa igitur non offerendi fuit: quia DEUS illa noluit. Non tamen id propositum fuit Davidi verbis in medium allatis, ut assereret, DEUM generatim sacrificia non expetere; cum hæc omnis tum Populus adhuc summiæstimaret. Id duntaxat intendit, ut affirmaret, à se spectatim illa non expeti. Atque ita nunc dictorum ista est paraphrasis. *Quoniam si voluisses à me Sacrificium, dedissem utique: sed à me nec holocaustis quidem delectaberis; multo minus ergo delectaberis Sacrificijs minoris notæ.*

Duo igitur hîc utiliter investigare potes. Primum est: Cur DEUS à Davide non expetierit Sacrificia, quæ expecebat ab alijs? Alterum: cur David illa, etsi non jussus, tamen non immolârit? quamvis enim DEUS sciatur illa non imperâsse; non tamen constat, quòd illa vetuerit.

Si quaeris, cur DEUS à Davide Sacrificia non expetierit? ratio commodè desumi potest & ex occasione, quâ motus est

est DEUS ad præcipienda illi Populo tam multiplicis generis Sacrificia, & ex causa: fuit autem occasio illa præcipiendi, summa abjecti ejus Populi propensio ad Idololatriam, cum enim in tractando luto & lateribus, quod tamdiu factitavit in Ægypto, omnem quasi mentis aciem & perspicaciam perdidisset, nesciebat facere, nisi quod ab alijs fieri videbat. Unde ut ab alijs, tam multis nimirum Ethnicis, qui totam undique Palæstinam cingebant, stultissimis exemplis seduci se non sineret, ad sacrificandum saxi & metalli, jussit DEUS, ut sacrificaret; sed non nisi ipsi vero DEO: *Qui immolat Dijs, occidetur, præterquam Domino soli. Ex. 22.* Et res ipsa monstrat, non ante DEUM certa Sacrificia imperasse, quàm Vitulo illi suo Populus immolasset. Neque tamen hoc satis fuit: Judæi siquidem ad malum proclives tenere se non potuerunt, quin tandem imitarentur Gentes vicinas in suis Ritibus, stolidorum instar gregum; qui libenter eunt, quàm itur, non quàm eundum est. *Commisti sunt inter Gentes, & didicerunt opera eorum, Ps. 105. 34.* Ratio porro ista cessabat in Davide, Rege alienissimo ab infanjs Gentium. Et idcirco, ut ille potius erat animo experrecto & excelso, sic ab eo Deus postulavit Sacrificia spiritualia, & materiatis non fuit contentus. Ex hoc autem tu discas tuo commodo, quòd ab illis, quibus DEUS majorem perspicaciam, facultates nobiliores largitur, plus etiam ad sanctimoniam suam procurandam exigat. *Cui multum datum est, multum quæritur ab eo. Luc. 12. 48.* Et hoc quod spectat ad occasionem Populo illi imperandi Sacrificia tam varii generis.

II. Considera, causam deinde ea imperandi fuisse duplicem: cultum debitum DEO; & necessitatem conservandi semper in illo Populo vivam in Christum fidem. Causa primaria fuit cultus divinus: ejusmodi autem cultus ad hoc

revo-

revocabatur, ut ope illarum oblationum Populus disceret agnoscere DEUM Primum suum Principium, & Finem suum ultimum. A DEO, tanquam Primo Principio, acceperat Populus Animalia, quæ ut Victimæ illi immolabat, illos cibos, illa condimenta, illos potus: par proinde erat illa DEO, ut Fini Ultimo, restitui. *Quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi. 1. Paral. ult.* Secundaria fuit Fides in Christum; cum enim omnis Populi salus posita esset in Sacrificio illo sacrificiorum maximo, quod Unigenitus Patris olim, se ipsum offerendo, eidem Patri erat immolaturus, voluit DEUS, ut in tam multiplicibus Sacrificijs semper illud Populi oculis obversaretur, quasi in tot Figuris, quæ illud singillatim ac partitò repræsentarent. Neque enim Sacrificium unum summè perfectum, quale illud futurum erat, unquam satis adumbrari potuisset uno solo illorum, quæ omnia erant imperfectissima. Pro Populo tam rudi minus non requirebatur, ut tot seculorum decursu viva conservaretur Fides publica Sacrificij illius summè æstimandi, in quod, ubi venisset plenitudo temporis, desinere denique debebant alia omnia; haud aliter ac cessant promissiones, quando jam res ipsa promissa obtenta est.

Porro quod spectat ad cultum divinum, opus non erat Davidi, sicut alijs, medijs illis operibus sensilibus discere, quòd DEUS esset primum ipsius Principium, DEUS Finis ipsius ultimus. Multò ille meliùs revocare hoc sibi in mentem potuit ope Sacrificiorum illorum magis exquisitorum, & majori cum dolore conjunctorum, quibus se ipsum identidem sacrificare jubebatur, totum se ad ejus honorem consumendo. Quod autem ad fidem in Christum attinet, Davidi non perinde ac alijs necessarium erat, excitare sese per figuras, quibus minùs docti adjuvantur. Ipse, sicut jam

R

clare,

clarè providerat animo illam Ecclesiam, in qua figura ejusmodi & adumbrationes cessaturæ erant, tanquam ad solem umbræ: ita pariter ad illam aspirare, ad illam anhelare, imò ipsi in actionibus suis omnibus, quàm posset juxta conditionem suam, optimè, se conformare debebat: cùm enim in agendo duceretur spiritu amoris, & non timoris, ad ipsam quoque, tanquam fidelis Christi assecla, jam inde ab illa usque ætate, pertinebat. *S. Thom. 1. 2. q. 117. a. 1. in c.*

Hæ, si rectè advertis, fuerunt causæ, ob quas DEUS à Davide non expetijt sacrificia Gregum & Armentorum ad expianda malè ab ipso admissa; perinde ac si, considerando illum ut hominem aliàs penitus *juxta cor suum*, ejusmodi regulis in eo gubernando uti amaret, quæ ipsum planè à reliquo vulgo discernerent. Felicem igitur illum, qui se à DEO regi finit ut alter David, in omni suo negotio! Non est periculum, ne ille non optimè gubernetur. Quantus tamen eorum est numerus, qui se ipsos regere malunt, quasi ipsi sibi sufficerent? Unde mirum non est, si Perfectionis viam nunquam inveniunt. Tu audaciam ejusmodi mortali odio prosequitor, rogando DEVM, ut, cùm tu tantopere obligatus sis ad sequendum ubique divinam voluntatem, eam tibi manifestare dignetur. *Doce me facere voluntatem tuam, quia DEUS meus es tu. Ps. 142. 10.* O aspiracionem aptissimam ad sanctitatem consequendam, dummodo illam tibi facias familiarem!

.III Considera, quam tandem ob causam David DEO non obtulerit sacrificia, licèt non imperata? Causa est manifestissima. Oblationes enim pro arbitrio fieri poterant. Sacrificia fieri non poterant, nisi ad præscriptum Legis. In Lege autem erant quidem imperata sacrificia solennia, ad expiationem peccatorum, etiam quæ Principes admisissent, sed eorum

eorum tantum, quæ ignorantia essent admissa. Si peccaverit Princeps, & fecerit unum è pluribus, per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur, & postea intellexerit peccatum suum, offeret hostiam DEO, hircum de Capris immaculatum. Lev. 4. 23. Ad expiationem eorum delictorum, quæ malitiâ essent admissa, adulteriorum, & aliorum ejus generis, præcepta non erant certa sacrificia; neque commodo Principum, neque commodo alterius cujuscunque. Delictis ejusmodi certa mortis pœna erat decreta. Hâc autem pœnâ facilè se liberabant Principes, nullius subjecti potestati; quæ quidem à cujusvis alterius jure immuniras multis fuit occasio quidvis audendi. Quare cum delictum, pro quo Rex David sacrificium offerre debebat, hujusce omnino esset generis, de eo suo ipse arbitrio statuere non poterat. Necessè fuisset, ut DEUS, peculiari ratione dignaretur illud manifestare ore saltem Prophetæ Nathan. Sed id facere DEO non est visum. Unde nunciari quidem illi per Prophetam jusit: *Dominus transtulit peccatum tuum, non morieris:* faciendo illi gratiam mortis tam multiplicis, quam multæ infelix se reum constituerat, si lege standum erat. Sacrificia tamen subinde illi nulla imperavit. Manifestavit autem pœnas illas, quas æquo animo ferte illum oportebat ad satisfaciendum pro malis admissis: Pœnas absque dubio acerbiores multò, quàm futura fuissent sacrificia ignobilis hircorum gregis, qui hirci jubebantur offerri pro Peccatis Principum, quæ & ipsa, ob exempli pravitatem, præ alijs pessimè olebant. Nec mirum videri potest, quòd DEUS ita se gesserit cum Davide. Cum enim ipse unus è Christi Progenitoribus tam nobilis esset futurus, eo illum spiritu formabat, qui Christianorum proprius erat futurus.

Verum quidem est, Davidem cum subinde rationem

R 2

red-

redderet, ob quam haud quaquam sacrificâisset, rationem hanc non attulisse. Adducit illam solam, quam præsentem in versu expressam cernis, quæ fuit, quòd DEUS nullum sacrificium voluerit. Potuisset equidem causam hujus ipsius afferre; cur DEUS nullum voluerit. Eam tamen pensi non habuit. Satis illi fuit sola DEI voluntas. Veri siquidem obedientis perfectio non consistit in eo, quòd se conformet rationi præcepti quod accipit, sed quod se conformet voluntati illius, qui præcipit. Qualis proinde dici debet tua obedientia, si nunquam acquiescis rei, quæ tibi præcipitur, nisi ejus causam intelligas? Si obedis, quia ex re tibi imperata emolumentum aliquid redundat in Proximum, Caritatem habes: si quia Pietatem promovet, pius es: si quia Prudentiæ respondet, prudens es: si quia Justitiæ actus est, justus es: si quia æstimationis aliquid in te inde redundat, vanus es. Tunc solùm verè obediens es, quando obedis, quia ita tibi est imperatum.

IV. Considera, quòd sicut David nullum planè obtulit sacrificium ad sua delicta expianda, solùm quia DEUS nullum voluit; ita si aliquod DEUS voluisset, promptissimo animo illud fuisset oblaturus: *Si voluisses, dedissem utique.* Discite hinc veritatem momenti longè maximi. Nimirum, quòd debeamus esse prompti ad faciendum DEI causâ, non id solùm, quod à nobis ille expetit, sed etiam quod non vult, dummodo id ipse vellet. *Admone illos ad omne opus bonum paratos esse. ad Tit. 3. 1.* Hæc est vera & sincera devotio. Nec enim hæc in eo consistit, quòd quis orationis tempore totus in dulces lacrymas disfluat, sed quòd animo promptissimo sit ad quodcunque obsequium divinum: *Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum:* paratum ad magna, paratum ad exigua. An fortassis nostrâ non multum inter-

interest, tam generosam habere promptitudinem? Hoc est admirabile illud commodum, quod habemus in divino obsequio. Si tu Principi mortali servis, ille tibi quidem reddit mercedem pro opere, quod ab eo imperatum exequeris. Non tamen ille mercede compensat ea etiam obsequia, quæ præstares, si ille juberet. DEUS pro sua bonitate etiam pro istis mercedem tibi rependit. Quando opus ipsum præstas, coronat te, ut ita dicam, titulo Justitiæ: *Bonum certamen certavi &c. reposita est mihi corona Justitiæ. 2. Tim. 4. 8.* Quando autem opus non præstas, es tamen paratus ad illud præstandum, si coronare te non potest tam splendidè titulo Justitiæ, quid agit? coronat te titulo Misericordiæ: *Coronat te in Misericordia. Ps. 102. 4.* Satis est perspectam ipsi esse tuam ad majora promptam & expeditam voluntatem. Quæ fuit verior causa, ob quam Operarij illi, qui venerunt ultimâ horâ ad laborandum in vineâ Evangelicâ, sub diei finem non minorem mercedem acceperunt, quàm illi ipsi, qui horâ primâ operi manus admoverant. Causa autem fuit, quia si & ipsi primâ horâ non iverunt, per ipsos id non stetit, sed per Dominum Vineæ, qui eos non conduxerat. Jam ipsi summo mane steterant in foro, instrumentis ad laborandum instructi, & expectantes ut conducerentur perinde atque alij. Murmurârunt quidem isti vehementer ob hanc mercedis æqualitatem: murmurârunt tamen injuriâ. Quisquis enim coronatur titulo Justitiæ, habet unde lætetur: queri tamen nullo modo potest, quòd etiam Misericordia suas distribuere coronas velit, miserata eorum vices, qui non fecerunt plus; quia plus faciendi occasio oblata non est. Quare etsi tu modò sanguinem pro Christo non fundis, ut Martyres primarum ætatum fuderunt, utque hac etiam ætate tam multi fundunt; etsi non tolereas carceres; etsi perse-

cutiones non patiaris, si tu verum & ardens habes desiderium ferendi amore DEI hæc omnia, perinde ille gratum habet, ac si reipsâ patereris; dici enim potest, quòd tu ejus modi actu strenui instar pugilis ad pugnam accinctus stes; *Sicut vir paratus ad prælium. Jer. 52. 42.* Dixi tamen, desiderium verum & ardens: nam tepida non curantur.

V. Considera, facillimum esse in his ipsis ardentibus desiderijs graviter hallucinari, si non atendas. Persuadebis tibi, quòd sis paratus ac promptus ad agendum pro DEO quidquid ille jusserit; re ipsâ autem non ita paratus es, sed blandiris tibi ipsi. *Arrogantia tua decepit te. Jer. 49. 26.* Quanam igitur ratione cognosces, quòd voluntas vera sit, non imaginaria, sic ut DEUS de te quoque, non minùs quàm olim Samueli de Davide, necdum editis ullis fidei suæ speciminibus dicere possit: *Inveni David Filiû Jesse: virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Act. 13. 22.* Attende ad signa. *Tenta animam tuam. Eccli 37. 30.* Quid autem est hoc? attende ad opera, quæ interea facis. Si tu paratissimus es ad facienda DEI amore magna, argui inde potest, quòd etiam parva non sis omissurus. At si in varijs occasionibus non es promptus ad minora, quomodo argui potest, quòd esses factururus majora? David enim verò hîc magnâ confidentiâ sic alloqui DEUM suum potuit: *Si voluisses sacrificium, dedissem utique;* quia ille ad vindicandum peccatum suum magis ardua opera præstiterat: induit se cilicio, maceravit & afflixit corpus suum: abjecit se, & tandem etiam cinerem ut panem manducavit: *Cinere tanquam panem manducabam. Ps. 101. 10.* Quin quod pluris æstimari meretur, tulit animo æquissimo non tantùm reprehensionem severissimam, quâ in illum invecus est Nathan Propheta, tanto minor ipso: sed etiam tot contumelias, irrisiones, & ignominias; cujus generis fuerunt, quas ferre ipsum oportuit à subditis perduellibus. An suspicari tu potes,

tes, num fuerit paratissimus ad quamlibet victimam, sibi imperatam, qui DEI amore audire potuit Semei, sibi in faciem exprobrantem: *Egredere, egredere, Vir sanguinum, & Vir Belial. 2. Reg. 16. 7.* Et tamen pro eo, quod tantæ injuriæ sensum præferret, cohibuit eos, qui non linguam tantum, sed caput adeò ipsum amputare nefario cupiebant; magno pietatis in DEUM sensu sic illos allocutus: *Dimittite eum, ut maledicat: Dominus enim præcepit ei, ut malediceret David: & quis est, qui audeat dicere, quare sic fecerit? 2. Reg. 16. 10.* Aliud hoc erat, nî fallor, quàm pinguis omnium, quæ in virentibus Basan pascuis erraret, Victimam immolare. Dicat proin audacter ad DEUM David: *Si voluisses sacrificium, dedissem utique: dicat, dicat, & fidem mox inveniet.* Sed si David non exhibuisset DEO signa tam manifesta promptitudinis in tot alijs rebus, nec ipse tam facile fidem invenisset. Quare si & tu promptus es ad majora in rebus ad divinum obsequium spectantibus, argumento id est, quod etiam minora factururus esses; si illa DEUS imperaret. Sed si, ut dixi, nec ad minora quidem promptus es, quomodo verisimili conjecturâ tua ad majora promptitudo arguetur?

VI.
 Considera, quod, si unquam ex promptitudine ad minora colligi potest promptitudo etiam ad majora, id uno præcipuè in casu fieri possit. Nimirum quando tu ad faciendum quod minus est, non semel tantum, sed millies paratus es, & quodammodo sine ulla interruptione. Tunc equidem verè affirmari potest, quod tu in modico non promptus tantum, sed fidelis sis. Et si fidelis es in modico, ne dubita, esses etiam in magno. Afferuit hoc Christus: *Qui fidelis est in minimo, & in majori fidelis est. Luc. 16. 10.* Tunc egregiè animatus, DEUM cum ipso Davide alloqui potes; *Pro-*
ba

ba me, Domine, & tenta me: offerendo te ad persecutiones, ad carceres, ad caput adeò ipsum carnificis securi subijciendum: jam enim signa dedisti luculenta generosæ tuæ promptitudinis in ijs, quæ tibi permilla sunt. At si è diverso in modico fidelis non es, ne tibi ipsi stultè imponas, & in animum inducas, quod nihilominus esses facturus majora. *Superbia cordis tui extulit te, habitantem in scissuris petrarum, Abd. 1.3.* Vix amore DEI passum unum audes ponere extra illa foramina, in quibus instar stellionis hæres ad omnem temporum injuriam evitandam; & persuadere tibi vis, quòd Aquilæ instar volaturus es, dummodo ille vocaret te trans Montes, aut Maria ad explorandas terras incognitas? Tu manifestè tibi imponis in tua Devotione, & tamen non advertis te decipi. Ut & tu dicere valeas: *Si voluisses Sacrificium, dedissem utique*, fac ut promptitudo tua se monstret signis operum, & non tantùm se ostendet fervore suspiriorũ.

VII.

Considera, si, quod spectat ad præterita, mox intelligitur, quomodo David DEO dicere potuerit: *si voluisses Sacrificium, dedissem utique*, difficile tamen captu esse, quomodo idem etiam de futuris dici potuerit: *holocaustis non delectaberis*. Nam vel consideramus Davidem ipsum, vel alios ab eo diversos: Si Davidem ipsum, indubitata res est, quòd ad placandum DEUM, vehementer iratum propter famosam illam Populi numerationem, ille sub ultimos vitæ annos solenne holocaustum immolârît DEO in area Ornan, hoc est, eo ipso loco, ubi opinio est subinde à Salomone Templum esse ædificatum: neque dici potest, id Holocaustum DEO non valdè carum fuisse; dum illud DEUS signo manifesto ignis de cælo in Altare illud, etsi tantùm ex tempore erectum, delapsi probavit. Si autem alios à Davide diversos perpendamus, quàm multa subinde Ho-

locau-

locusta obtulit Salomon in solenni Dedicatione Templi jam dicti? quàm multa Ezechias, quàm multa Josias, quàm multa Josaphatus, quàm multa Esdras, quin tamen ullis eorum DEUS non delectaretur? Quod si ita est, quomodo igitur David sine ulla hæsitacione pronuntiare potuit: *Holocaustis non delectaberis?* si dixisset, *non es delectatus*, capi id posset, sed dicere illi, *non delectaberis*, id profectò nimium videtur.

Quò gravior videtur dubitandi ratio, tanto facilior etiam est responsio: neque enim aliunde dubitatio oritur, nisi quia memorià non retinetur, quòd David non loquatur generatim, sed in particulari: de geminis duntaxat illis gravissimis flagitiis adulterij & homicidij, quæ tanto animi dolore deploranda in DEI oculis sibi constituerat. Pro ejusmodi delictis DEUS neque Sacrificia à Davide petierat, neque deinceps petiturus erat. Id quod subinde David obtulit in Area Ornan, oblatum est pro peccato enormi quidem, sed tamen diverso; quod temerè potius & inconsultò, quàm destinatà malitià perpetratum est: quin non pro suo unius, sed pro totius Populi peccato id obtulit. Fuit revera ipsius, quia David vel oblitus, vel non libenter memor, quòd respectu promissionis Abrahamo factæ de Populo innumerabili, veritum Lege esset illum numerare, nisi aliter DEUS imperasset; tamen ipse pro sua libidine voluerat illum numerari, ingratis omnium, qui à tali eum facto abducere laborarant. Populi autem peccatum fuit, quia quoties ad numerationem tam universalem procedebatur, numerati capitatim tenebantur Tabernaculi servitiis pendere minutam aliquam pecuniolam: hæc autem pensio generatim tunc prætermissa fuit; quæ fuit causa, ut communi pœna in Regem & Populum animadver-

S

madver-

madverteretur; in Populum, dum atrocissima in illum Iues defæviit; in Regem, dum tanto subditorum numero, exiguo temporis spatio se privatam vidit. His pro delictis Sacrificium à DEO statutum erat, eâque etiam causâ DEUS illud acceptavit.

Non negaverim ego quidem, quin, quando David DEO tam sine exceptione dixit, *holocaustis non delectaberis*, potuerit non tantum velle loqui de se, & eo rerum statu, sed etiam generatim. Imò hæc fuit S. Hieronymi opinio, qui censuit, hoc fuisse vaticinium aliquod Davidis, qui spiritu præsens erat Ecclesiæ, de qua vaticinabatur (ut ibi intellexisti explicari) versu præcedente, Ecclesiæ inquam Christi, in qua certum est non fuisse placitura DEO Sacrificia, ne illa quidem plena, & præ ceteris perfecta, Holocaustorum.

Sed sive David de sua tantum, sive etiam de nostra ætate locutus sit, parum omnino refert. Potuit nihilominus etiam de sua ætate generatim dicere cum veritate, quòd DEUS ne tum quidem fuerit delectatus hujusmodi holocaustis; nam si aliquo modo delectatus est, non delectatus est secundum id, quòd illa continebant in se ipsis (sicut delectatur Sacrificio ineffabili Altaris) sed tantum secundum id quod significabant; quod erat ipsum hoc Sacrificium divinum, cujus modò meminimus. Deinde si illis delectatus est, non est delectatus generatim, sicut nostro, sed tantum usque ad certum tempus, quoad nimirum nostrum succederet. Denique si aliquo modo se delectasse dicendus est, non fuit æqualis illa delectatio alteri ex nostrate Sacrificio percipiendæ; sed tanto intervallo minor, ut propè dici posset, quòd penitus non se delectavit: *Non delectaberis.* Non est novum in Sacris Literis, ut Po-

sitivus

fitivus Comparativi vim obtineat, sic ut DEUS olim agens de præceptis cæremonialibus, quæ Judæis dederat, cò progressus sit, ut per Ezechielem diceret, *Dedi eis præcepta non bona, & iudicia, in quibus non vivent. Ezech. 20. v. 25.* Non quòd illa præcepta & ipsa bona non essent, cùm lata essent à DEO; sed quòd comparatione præceptorum ad mores spectantium, quæ complectitur Decalogus, & ad omne planè mortaliùm genus pertinent, & eorum præcipuè, quæ in Lege Evangelica subinde statuenda erant, digna non essent habere cum ipsis commune nomen bonorum.

Si præcepta illa cæremonialia bona erant, non erant universim bona, quia non bona omnibus. Bona erant Servis, non Filiis; bona Infantibus, non bona Adultis; bona infirmis, non autem fortibus; bona imperfectis, non autem Perfectis; denique si bona erant, bona erant ut demonstrarent homines Peccatores, non bona ut facerent Justos, delendo peccata ab ipsis admitta. *Judicia, in quibus non vivent.* Sicut igitur præcepta illa Vetera potuerunt dici non bona, sic & Sacrificia potuerunt dici non delectabilia, semper respiciendo, quam diximus, comparisonem. Et hoc posito ea fuit vis verborum David, quando non tantum respectu sui, sed etiam respectu aliorum Immolantium Victimarum, ad DEUM dixit: *holocaustis non delectaberis.* Vim habuerunt exprimendi magnam excellentiam, quam supra Sacrificia Legalia Salomonis, Ezechia, Josia, Josaphati, Esdræ, & tot aliorum, habitura essent Sacrificia spiritualia, & maximè illa Legis novæ, quæ felici sorte nobis obtigerunt.

Tam præstantia Sacrificia mox pluribus & distinctiùs David in sequentibus versibus explicabit. Tu para te ad illa, quantum ad te spectat, offerenda ut oportet. Attende

tamen, quia in illis non agetur de vilibus bestiis, sed de semetipso offerendo, & sacrificando.

VERSUS XVIII.

Sacrificium DEO Spiritus contribulatus : cor contritum, & humiliatum, DEUS non despicias,

1. **C**ONsidera, cùm David præcedenti versu tantùm non omnem æstimationem ademisset Sacrificiis Legalibus, asserendo, in iis non sibi complacere DEUM; fuisse idcirco obligatum ad dicendum, quæ tandem illi placerent: neque enim DEUS sine Sacrificiis relinquendus est. Sacrificare uno aliquo potius, quàm alio modo, negari non potest esse Legis tantùm positivæ; ad hanc enim pertinet illum statuere; ut apparet ex Levitico, qui totus liber eò refertur. Sacrificare tamen aliquo modo, Legis naturalis est, cujus gratia nulli potest fieri. Ratio autem est, quia ut nimis quàm malè constituta esset illa Respublica, in qua non esset certum quoddam obsequij genus exhibendum Principi, tanquam ejus Capiti, sic ut nulli alteri exhiberi possit sine crimine Læsæ Majestatis; sic plus quàm malè constituta esset Univerſi Respublica, nisi in ea certus cultus esset, exhibendus DEO, qui nulli alteri exhibeatur, aut exhiberi possit. Et talis cultus præcipuè ille est, qui DEO præstatur per Sacrificia; hæc enim, ut suo loco dictum est, sunt quædam professio summæ illius subjectionis, quam DEO debemus, tanquam nostro Primo Principio, hoc est, illi, qui nos condidit: & tanquam Ultimo Fini, hoc est, illi qui nos Beatos reddet. Sacrificium